

Naturvernforbundet i Nordland

Postboks 1447,
8602 Mo i Rana

Dato: 30. januar, 2004

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vindmøllepark ved Sleneset, Lurøy kommune i Nordland *- innspill til konsekvensutredningsprogram.*

Naturvernforbundet i Nordland viser til NVEs brev av 14.08.03 og 21.11.03 med tilhørende meldinger fra Nord-Norsk Vindkraft AS om planlegging av Sleneset vindkraftverk.

Innledning

Innledningsvis vil Naturvernforbundet i Nordland beklage at vi nok en gang står overfor en sak der energiproduksjon står i dramatisk konflikt med natur, landskap og friluftsliv. Situasjonen oppstår fordi oppføring av vindmøller i Norge skjer etter en subsidiert impulsmetode og ikke etter saklig, veloverveid og helhetlig planlegging. Mangelen på en overordnet plan for storskala vindmølleproduksjon, for eksempel basert på regionale egnethetsanalyser, er i seg selv nok til at NaNo vil avvise videre behandling av en slik stor vindmølleplantasje sentralt på den maleriske Helgelandskysten.

Når meldingen og forslag til konsekvensutredningsprogram nå likevel ser ut til å bli behandlet, utløser det stor innsats fra frivillige enkeltpersoner og organisasjoner som Naturvernforbundet. I et slikt perspektiv er det trist at en tendensiøs og mangelfull melding skal bli akseptert som grunnlag for en høring som legger beslag på verdifulle ressurser i så vel forvaltning og næringsliv, som blant frivillige. De menneskelige og samfunnsøkonomiske omkostningene ved en slik forvaltningspraksis er betydelige og står i veien for at alle kan innta mer positive og konstruktive posisjoner i utformingen av vår naturforvaltning og energipolitikk.

For å være mest mulig konstruktiv vil Naturvernforbundet i Nordland ikke kommentere meldingen og mulige utredningstema ned i minste detalj og heller forsøke å formulere noen kvalitetskrav til dokumentet som er ment å danne grunnlag for en beslutning om Slenesets videre skjebne.

Energipolitikk og samfunnsmessige avveiiinger

Henvisninger til nasjonal politikk for vindkraftproduksjon er viktig. Den politiske målsetningen om 3 TWh ny vindkraft innen 2010 må antas å være fastsatt med tanke på at

Naturvernforbundet i Nordland

Postboks 1447,
8602 Mo i Rana

slik energiproduksjon potensielt medfører store negative konsekvenser for natur og miljø. Dersom alle vindmølleanlegg som nå er på melde- og søknadsstadiet realiseres, vil det gi godt over dobbelt så mye energi som den vedtatte målsettingen.

De politiske målsetningene gjør at utbyggere som planlegger vindmølleparker med store negative konsekvenser og høyt konfliktnivå må regne med avslag. Dette bør framgå klart i konsekvensutredningen.

For øvrig må de energipolitiske premisser og forutsetninger som legges til grunn for konsekvensanalysen beskrives og dokumenteres. Det er bare gjennom en slik grundighet at utredningens vurderinger og konklusjoner kan framstå som saklige og pålitelige nok til å danne et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag.

Energiproduksjon, forsyning og forbruk/behov må settes inn i så vel nasjonalt/nordisk, regionalt og lokalt perspektiv. Derigjennom kan en avdekke eksistensen av flaskehals på overføringsnett, noe som er nødvendig for å fastslå om prosjektet utløser behov for ny og større overføringskapasitet. Om så er tilfelle må slike samfunnsøkonomiske og miljømessige konsekvenser inngå i konsekvensutredningen.

Utredningsprogrammet må ta alvorlig at vindkraft for eksempel kan medføre betydelige inngrep i natur og landskap, samt audiovisuell støy som ikke rettferdiggjøres av energimengdene som produseres. Slike utbygginger er ikke bærekraftige selv om energien er fornybar.

Forvaltingsregime

I mangel av overordnet regional planlegging av vindkraftproduksjon, er det opp til NVE og den enkelte kommune å fatte beslutninger i saken. For det første betyr dette at NVE ikke kan se bort fra det helhetlige miljøansvar som direktoratet er pålagt å ta. For det andre betyr det at det kommunale selvstyret og lokale folkevalgtes skjønn kan bli særlig avgjørende.

I små distriktskommuner som Lurøy har alle folkevalgte naboer, venner, slekt eller familie som mer eller mindre direkte vil komme til å ha betydelige økonomiske fordeler av en slik stor utbygging. Resultatet er at det uhildede skjønn og de folkevalgtes upartiskhet ikke kan tas for gitt. Utredningsprogrammet må inneholde beskrivelser av forvaltningsregimet og hvordan det fungerer både i et demokratisk perspektiv og i forhold til overordnede, globale og langsiktige miljøhensyn.

Kommuneøkonomi er sentral i denne som i mange andre lignende saker. Siden et kostbart lokaldemokrati ikke nødvendigvis sikrer kvalifiserte beslutninger, men snarere tvert i mot i ren egeninteresse blir et viktig argument for ødeleggende naturinngrep, vil det være svært nyttig om utredningen også vurderte hvordan de samfunnmessige effektene av eventuell utbygging og 0-alternativet vil bli i en framtidig situasjon med færre, mer kostnadseffektive kommuner.

Utredningens alternativer

Vår erfaring med konsekvensutredninger er at 0-alternativet vies liten oppmerksomhet. De aktuelle arealene tilskrives minimale bruksverdier pr. i dag samtidig som alternative

Naturvernforbundet i Nordland

Postboks 1447,
8602 Mo i Rana

utviklingsmuligheter som vil bli blokkert eller vanskeliggjort av prosjektet, ikke dokumenteres. ”Alt blir som det er ” er som regel 0-alternativets feilaktige definisjon.

I denne sammenheng ber vi NVE om å være påpasselig og forsikre seg om at utredningsprogrammet belyser 0-alternativets konsekvenser i detalj. De mange alternative bruksmulighetene og samfunnsverdiene, eksempelvis knyttet til bruk til verneformål, friluftsliv og/eller økoturisme, må inkluderes i utredningen.

Det er også avgjørende at utredningens utbyggingsalternativer ikke framstilles på en slik måte at det skapes et falskt inntrykk av måtehold og akseptabelt kompromiss. Hvert av de to skisserte utbyggingsområdene er i seg selv så store at de alvorlige negative konsekvensene for hver enkelt av prosjektene ikke kan bagatelliseres i ly av muligheten for full utbygging.

Reiseliv og friluftsliv

Utbyggingens potensielle skader for reiselivsproduktet ”Helgeland” er betydelige og kan vanskelig overdrives. Utredningsprogrammet må sørge for en grundig analyse av vindmølleparkens langsiktige konsekvenser for eksisterende og framtidig reiselivsnæring og friluftsliv.

Med tanke på den eksplosjonsartede utbyggingen av vindkraft vi er vitne til langs kysten og på høydedrag i hele Europa, er det liten tvil om at områder uten vindmøller i framtiden vil ha en helt spesiell attraksjonsverdi.

Biologisk mangfold

Antallet og tettheten av arter som bruker området er betydelig og faktisk av internasjonal interesse. Av den grunn kan utredningen ikke ta lett på økologiske konsekvenser knyttet til en slik utbygging. Utredningen må gi en klar beskrivelse av langsiktige effekter av å endre havstrømmer; Av økt og endret menneskelig ferdsel, inklusive økt press på andre omliggende områder; Av økt/reduert tilgjengelighet, skjul og mobilitet for en rekke dyr og planter, inklusive sau; Kollisjonsfare og audiovisuell støys effekt på habitatbruk og medfølgende redusert overlevelse til en rekke dyre og fuglearter. Listen er ikke utfyllende og vi forventer at NVE tar på seg oppgaven med å formulere fullverdige utredningstema siden meldingens utrolig svake utkast skal legges til grunn for videre saksbehandling.

Detaljeringsgrad, kompetanse og omfang

Enhver konsekvensutredning krever detaljerte og kompetente analyser for at resultatet skal være pålitelig. Alt for ofte ser vi at utredere henfaller til lite kvalifisert gjetning, ren synsing samt pene, men nær intetsigende beskrivelser av situasjonen etter utbygging. NVE må vektlegge manglende erfaring med vindmøller i Norske økosystemer og sørge for at denne utredningen bidrar til den helt nødvendige kompetanseoppbyggingen i forvaltning, blant utredere, utbyggere og befolkningen generelt. For at det skal kunne skje må både utredningsprogrammet og den påfølgende godkjenningprosessen stille klare krav til kvalitet. Korte beskrivelser og enkle landskapsskisser er ikke tilfredsstillende.

Naturvernforbundet i Nordland

Postboks 1447,
8602 Mo i Rana

Det er heller ikke tilstrekkelig å begrense analysen til utbyggingsområdet alene. Anleggets virkninger på natur, miljø og samfunn strekker seg langt ut over de enkelte holmene som blir bebygget. Når det gjelder kraftproduksjon er dette en selvsagt ting. Det er likevel nødvendig å understreke på det sterkeste at en tilfredsstillende analyse av effekter på landskap og økologi må strekke seg ut over det banalt lokale.

Oppsummering:

Planene om en vindmøllepark på Sleneset må skrinlegges ut fra eksisterende kunnskap om de store naturkvalitetene i området. Tilføyselsen av et område B må i hovedsak vurderes som et forhandlingsutspill og ikke lede noen til å tro at ett av områdene kan bli et fornuftig kompromiss med ubetydelige skadevirkninger.

Med forslag til utvidelse er det åpenbart at utbygger ikke har tatt de store naturverdiene og sakens alvor inn over seg. Gjennom grove feil og mangler ved saksframstilling og forslag til utredningsprogram dokumenterer utbygger verken relevant problemforståelse eller det nødvendige minimum av kompetanse. Meldingen bør derfor avvises. Mangel av overordnet planlegging eller egnethetsanalyse for vindkraftproduksjon i Nordland gir ytterligere grunn til å avslå behandling av meldingen.

Dersom forvaltningen finner hensikt i å gjennomføre den nødvendige og omfattende saksbehandlingen med foreliggende meldinger som utgangspunkt må utredningsprogrammet strammes opp. Konsekvensutredningsprogrammet må sikre en detaljert og grundig analyse av sakens mange mer eller mindre kjente sider. Konsekvensene av en slik utbygging kan ikke forstås uten en dyptgående og uhildet saksutredning som faktisk søker å slå fast holdbarheten, eller usikkerheten, i argumentasjon og påståtte fakta.

Begrenset erfaring med store vindmølleprosjekt, områdets egenart og store naturverdier gjør at man i denne saken ikke kan nøye seg med summariske standardformuleringer som ender opp som feilaktig og upresis kollektiv snusfornuft.

Naturvernforbundet i Nordland ber NVE sørge for at KU -prosessen fungerer etter hensikten, nemlig som et stykke folkeopplysning. Som et minimum må følgende utredningstema inkluderes, gjerne utdypes i konsekvensutredningsprogrammet:

- *Energipolitiske premisser og forutsetninger må beskrives og dokumenteres grundig.*
- *Eksisterende regional kraftproduksjon og forbruk/behov må dokumenteres i seg selv, samt sammenholdes med overføringskapasitet til resten av Skandinavia.*
- *Utredningen må inkludere samfunnsøkonomiske og miljømessige kostnader dersom prosjektet utløser behov for større overføringslinjer ut av regionen.*
- *Utredningen må gi en nøktern og pålitelig beskrivelse av 0-alternativets konsekvenser for energiforsyningen. Hensikten her må være vise de konkrete og faktiske konsekvensene for energiforsyningen, både lokalt, regionalt og nasjonalt, dersom utbyggingen ikke realiseres.*

Naturvernforbundet i Nordland

Postboks 1447,
8602 Mo i Rana

- *En substansiell utredning av 0-alternativet må beskrive dagens bruk uten vindkraftverk, og verdiene knyttet til denne bruken.*
- *Dersom konsekvensene av en utbygging skal kunne sammenholdes med 0-alternativet må 0-alternativet utdypes ved at det skisseres et eller flere scenarier for framtidig annen bruk. Det må framgå hvilke samfunns og bruksverdier som faktisk står i fare for å bli redusert og hvilken samfunnsnytte framtidig bruk av området uten vindmøller, for eksempel til vern og turisme, faktisk vil ha.*
- *Forvaltningsmessige problemstillinger knyttet til vektleggingen av Lurøy kommunes standpunkt må drøftes. Dette punktet er nødvendig med tanke på at lokalpolitikere allerede har forskuttert utfallet i saken samtidig som det er uklart om kommunestyrets representanter har muligheten til å fatte uhildete beslutninger når de økonomiske ringvirkningene for privatpersoner i kommunen kan sies å være betydelige.*
- *Utbyggingens langsiktige konsekvenser for reiseliv og friluftsliv på så vel lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Her må det framgå hvordan en vindmøllepark vil virke inn på et framtidig reiseliv der kystlandskap uten vindmøller vil bli en sjeldenhet og nesten en attraksjon i seg selv.*
- *Økologiske konsekvensene av utbyggingen må inkludere vurderinger som strekker seg utenfor det berørte arealet. Særlig med tanke på rovfugl er det viktig å sette utbyggingen inn overordnede regionale, nasjonale og internasjonale perspektiv.*
- *Utredningen må gi en klar beskrivelse av langsiktige effekter av å endre havstrømmer; Av økt og endret menneskelig ferdsel, inklusive økt press på andre omliggende områder; Av økt/ redusert tilgjengelighet, skjul og mobilitet for en rekke dyr og planter, inklusive sau; Kollisjonsfare og audiovisuell støys effekt på habitatbruk og medfølgende redusert overlevelse til en rekke dyre og fuglearter.*

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet i Nordland

Gaute Rolv Dahl, leder